

Gyékényfonás Borson – Román fordítás

Împletitul rogojinilor în comuna Bors

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea existau deja locuitori în localitatea Borș care se ocupau cu împletitul rogojinilor din papură. Din păcate, această îndeletnicire a dispărut aproape complet în satul nostru. Mai există încă persoane care pot povesti despre tainele acestui meșteșug, însă astăzi nimeni nu îl mai practică, deși este o tradiție valoroasă, moștenită de la strămoșii noștri și transmisă odinioară din tată în fiu.

Împletitul papurii reprezenta cea mai caracteristică tradiție locală a satului, specifică aproape exclusiv zonei noastre. Această activitate era mai frecvent întâlnită în Țara Ierului (Érmellék), unde și în prezent se mai găsesc persoane care practică meșteșugul. În urma canalizării zonei „Nagyzomlin” – teritoriu aparținând Borșului – suprafețele mlăștinoase s-au redus considerabil, iar localnicilor le-a devenit tot mai greu să procure materia primă necesară.

Regiunea Érmellék era bogată în zone umede, de unde locuitorii din Borș se aprovizionau cu papură. Ei mergeau cu căruțele, iar mai târziu cu camioanele, pentru a aduce cantități suficiente, deoarece materia primă devenise mai rară la noi și așa se putea cumpăra mai ieftin.

Recoltarea papurii avea loc după încheierea secerișului, la sfârșitul lunii iunie, și era efectuată de bărbați. Se foloseau două tipuri de unelte: coasa și un cuțit tradițional numit „kacor”. Recoltarea se făcea stând în apă până la brâu sau din barcă, dacă apa era prea adâncă. Papura tăiată era așezată pe apă, apoi trasă la mal și încărcată pe căruțe, pentru a fi transportată în sat.

Papura trebuia să fie bine uscată înainte de a putea fi prelucrată. Era lăsată câteva zile în grădină, stivuită în formă de piramidă, apoi mutată în pod. Următoarele etape, în special împletitul, erau realizate de femei, care curățau și sortau frunzele după calitate. Există două metode de țesere: la război sau pe pământ. În Borș, tehnica tradițională era țeserea pe pământ, cu ajutorul unui ac special.

Romania - Hungary

Procesul tradițional în Borș (din păcate, doar în trecut se poate menționa) se realiza astfel: femeile stăteau pe scaun, țineau materialul între picioare, iar împletirea se făcea manual. În lungile seri de iarnă, realizau obiecte casnice, despre care există mențiuni încă din secolul al XIX-lea. Oamenii lucrau împreună, în cadrul unor „clăci”.

Inițial, produsele erau destinate exclusiv uzului propriu , cum ar fi : coșuri pentru pâine, suporturi pentru ouă, uscătoare pentru maia, coșuri pentru haine, sacoșe, papuci, preșuri etc. Ulterior, acestea au început să fie comercializate în diferite târguri. În anii 1950, pentru peste 50 de familii din localitate, împletitul papurii constituia principala sursă de venit. Pe măsură ce vremurile s-au schimbat și modul de comercializare s-a modernizat . În Borș funcționa Cooperativa „Hangya” („Furnica”), care cumpăra produsele de la meșteșugari pentru a le revinde ulterior.

La începutul anilor 2000 mai existau câțiva meșteșugari activi în sat, care au încercat cu mult suflet să păstreze și să transmită această tradiție locală extraordinară, însă cu rezultate limitate.

În zilele noastre, tradițiile moștenite de la strămoșii noștri sunt tot mai prețuite și poate că vom fi martori la renașterea acestui meșteșug artizanal.